

**НОВИНЕ КОЈЕ ПРОПИСУЈЕ
ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА
О ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ
(„Службени гласник РС”, број 101/2017 од 10.11.2017. године)**

Закон о изменама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, број 101/2017, даље: **Закон о изменама и допунама**) ступио је на снагу 18. новембра 2017. године.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама

Доношењем новог Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 88/2017, даље: **ЗОСОВ**), који прописује бројна нова решења у систему образовања и васпитања, створена је обавезе да се посебним законом уреди делатност предшколског васпитања и образовања, односно да се ближе прецизирају решења која се односе на предшколске установе и овај ниво васпитања и образовања.

Такође се, током седмогодишње примене Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, број 18/2010, даље: **Закон**) указала потреба да се ближе и детаљније уреди остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (језик на коме се оставрује васпитно-образовни рад, евиденција коју води и јавне исправе које издаје предшколска установа, односно основна школа која остварује припремни предшкосли програм, начин развијања предшкослког програма, остваривање различитих програма и облика у делатности предшколске установе, пружање подршке деци из осетљивих друштвених група, задаци васпитача и стручног сарадника и друга питања од значаја за остваривање делатности предшколске установе).

Употреба језика

Одредбе чл. 1. Закона о изменама и допунама прописују да се васпитно-образовни рад остварује на српском језику, а за припаднике националне мањине на језику националне мањине, а као новину прописује, да се део програма предшколског васпитања и образовања или програм у целини, може да остварује и на страном језику, односно двојезично.

Када се остварује двојезично, онда је то: на страном језику и на српском језику или на страном језику и на језику националне мањине.

Евиденција и јавне исправе

Чл. 2. - 4. Закона о изменама и допунама ближе се уређује евиденција коју води и јавне исправе које издаје предшколска установа, односно основна школа која остварује припремни предшколски програм, као и употреба печата.

Према новим одредбама Закона о изменама и допунама чл. 2. предшколска установа, односно основна школа која остварује припремни предшколски програм, води евиденцију о деци, родитељима, односно другим законским заступницима и о запосленима и то:

- 1) матичну књигу уписане деце;
- 2) евиденцију и педагошку документацију о васпитно-образовном раду, која може да се води и електронски;
- 3) евиденцију о издатим јавним исправама.

Важно је напоменути да је прописана обавеза вођења педагошке документације о васпитно-образовном раду новина у односу на одредбе Закона.

Предшколска установа, односно школа која остварује припремни предшколски програм, издаје јавне исправе о похађању припремног предшколског програма, и то:

1) преводницу о преласку детета из једне у другу предшколску установу, односно основну школу, која остварује припремни предшколски програм;

2) уверење о похађању припремног предшколског програма.

Установа је руковалац података које води и одговорна је за њихово прикупљање, употребу, ажурирање и чување, у складу са ЗОСОВ-им, Законом и законом којим се уређује заштита података о личности.

Чланом 3. Закона о изменама и допунама уводи се новина, вођења „евиденције о детету”, коју чине подаци којима се одређује његов идентитет (лични подаци), образовни, социјални и здравствени статус, као и подаци о препорученој и пруженој додатној васпитној, здравственој и социјалној подршци.

Овим чланом ближе је уређен садржај сваке групе података:

- лични подаци о детету (име и презиме детета, јединствени матични број грађана, пол, датум рођења, место, општина и држава рођења, адреса, место, општина и држава становања, контакт телефон, матични број детета, национална припадност, држављанство), лични подаци о родитељу, односно другом законском заступнику детета (име и презиме, јединствени матични број грађана, пол, датум рођења, место, општина и држава рођења, адреса, место, општина и држава становања, контакт телефон, односно адреса електронске поште);

- образовни, односно васпитно-образовни статус детета (подаци о врсти установе, врсти и трајању предшколског програма, односно васпитној групи у коју је уписано дете, језику на којем се изводи васпитно-образовни рад, о индивидуалном васпитно-образовном плану, матерњем језику и националној припадности, у складу са законом);

- социјални статус детета (подаци о условима становања-становане у стану, кући, породичној кући, подстанарство, становање у дому, да ли дете има своју собу и други облици становања, удаљености домаћинства од установе, стању породице-број чланова породичног домаћинства, да ли су родитељи живи, да ли један или оба родитеља живе у иностранству, брачни статус родитеља, односно другог законског заступника детета, њихов образовни ниво и запослење, као и податак о примању новчане социјалне помоћи и да ли породица може да обезбеди ужину);

- здравствени статус детета (податак о томе да ли је дете обухваћено примарном здравственом заштитом);

- подаци о препорученој и пруженој додатној васпитној, здравственој и социјалној подршци (подаци које доставља интерресорна комисија која врши процену потреба и подаци о њиховој остварености).

Новина је и вођење „Евиденција о запосленима”, која је ближе уређена одредбама чл. 4. Закона о изменама и допунама.

Према новим одредбама евиденцију о запосленима чине подаци: име и презиме, јединствени матични број грађана, пол, датум рођења, место, општина и држава рођења, адреса, место, општина и држава становања, контакт телефон, адреса електронске поште, ниво и врста образовања, подаци о стручном усавршавању и стеченим звањима, подаци о држављанству, способности за рад са децом и провери психофизичких способности, подаци о националној припадности, подаци о језику на којем је стечено основно, средње и високо образовање, податак о познавању језика националне мањине, податак о врсти и

трајању радног односа и ангажовања, истовременим ангажовањима у другим установама, изреченим дисциплинским мерама, подаци о стручном испиту и лиценци, подаци о задужењима васпитача, стручних сарадника и сарадника, плати и учешћу у раду органа предшколске установе, а у сврху остваривања васпитно-образовног рада, у складу са законом.

Важно је напоменути да је одредбама Закона о изменама и допунама прописано да, изјашњавање о националној припадности детета и запосленог није обавезно.

Одредбе Закона о изменама и допунама чл. 4. којима се уређује **употреба печата** у предшколској установи, односно основној школи која остварује припремни предшколски програм, у целини представљају новину. На основу наведених одредби печатом се оверава веродостојност јавне исправе, у складу са законом, а статутом установе се одређује лице одговорно за употребу и чување печата.

Упис деце

Закон о изменама и допунама чл. 5. прописује да право на упис у предшколску установу, односно школу која остварује припремни предшколски програм, под истим условима и на исти начин прописан за држављане Републике Србије, има, поред категорија лица која су већ дефинисане ранијим одредбама Закона (дете - страни држављанин и дете без држављанства, дете из осетљиве групе без доказа о пребивалишту и других личних докумената, прогнано или расељено лице) и нова категорија лица, односно групе лица „тражиоци држављанства”.

Предшколски програм

Прописане новине које су везане за предшколски програм односе се на ближе услове за његову израду и на садржину, односно, према новим одредбама Закона о изменама и допунама чл. 7. предшколски програм садржи опште податке о установи и њеном окружењу, облике и програме васпитно-образовног рада и њихово трајање, друге облике рада и услуга, облике сарадње са породицом и локалном заједницом, односно начине сарадње са саветом родитеља формираним у јединици локалне самоуправе, начине остваривања принципа и циљева васпитања и образовања, као и начине праћења и самовредновања рада предшколске установе. Њим се разрађују начини развијања индивидуализованог приступа у остваривању васпитно-образовног рада и пружања подршке деци и породицама, посебно деци и породицама из осетљивих друштвених група, уз уважавање развојних, образовних, здравствених и социо-културних потреба деце.

Према измењеним законским одредбама предшколски програм припремају одговарајући стручни органи, а доноси га орган управљања предшколске установе, односно школе која остварује припремни предшколски програм у складу са ЗОСОВ-им (чл. 8. Закона о изменама и допунама).

Врсте програма у оквиру предшколског програма

Новим одредбама Закона о изменама и допунама чл. 9. мења се назив „Врсте програма у оквиру предшколског програма” у назив „Различити облици и програми васпитно-образовног рада” и на нов начин се уређује, у оквиру предшколског програма, остваривање редовних програма васпитно-образовног рада у целодневном и полудневном трајању.

Према наведеним одредбама предшколска установа реализује различите облике и програме у циљу унапређивања квалитета васпитно-образовног рада,

ширења разноврсности понуде програма, облика рада и услуга и повећања обухвата деце. Програми су у функцији остваривања неге, васпитања и образовања деце, одмора и рекреације, пружања подршке породици, неговања језика и културе националне мањине, посредовања појединих подручја културе, науке и уметности иреализују се према утврђеним потребама и интересовањима деце и породица и специфичностима локалне заједнице.

Увези са наведеним је и нова одредба којом се даје овлашћење министру, да подзаконским актом уреди ближе услове за остваривање различитих облика и програма.

Важно је напоменути да је поменути чл. 9. укинута могућност остваривања прилагођених или преузетих програма из васпитно-образовних програма других земаља.

Посебни и специјализовани програми

Чл.10. Закона о изменама и допунама брисана је могућност да се у оквиру предшколског програма остварују посебни специјализовани програми.

Наведене измене су последица усклађивања са одредбама ЗОСОВ-а, који не користи овај термин, већ уводе термин „различити облици и програми”, односно како би се извршило међусобно усклађивање нових законских одредби.

Одредбама чл. 11. Закона о изменама и допунама на нов начин се организује остваривање предшколског програма за децу на болничком лечењу.

Новим законским одредбама изостављена је могућност организације припремног предшколског програма у породици за децу, која, због болести или других оправданих разлога, нису у могућности да похађају предшколску установу.

Такође, новина прописана овим чланом је овлашћење министра да подзаконским актом пропише ближе услове о начину остваривања програма васпитно-образовног рада који у одговарајућим здравственим установама за децу на болничком лечењу, организује предшколска установа.

Модел центар

На основу Законом о изменама и допунама чл. 15. више не постоји могућност да предшколска установа стекне статус „модел центра”.

Наведене измене су наступиле као последица усклађивања са одредбама ЗОСОВ-а, које уместо „модела центра” уводе нови институт „модел установа” и прописују да установа, у коју спада и предшколска установа, може стећи статус модела установе.

Васпитне групе

У делу којим је прописан број деце која се уписују у васпитну групу истог узраста, одредбама чл. 16. Закона о изменама и допунама, извршено је прецизирање узраста и број деце, односно прописано је да васпитна група деце коју чине деца истог узраста - од 4 године до 5,5 година (раније било „до поласка у школу”) може да има 24 уписане деце, васпитна група деце од 5,5 година до поласка у школу (раније била група „припремног предшколског програма”) може да има 26 уписане деце.

Поред деце са сметњама у развоју, која се уписују у исту васпитну, односно развојну групу, додата су и деца са инвалидитетом.

Деца са сметњама у развоју

Новине које уводи чл. 17. Закона о изменама и допунама прописане су у циљу усклађивања са одредбама члана 76. ЗОСОВ-а којима је уређен индивидуални образовни програм који се израђује и обезбеђује за децу, ученике и одрасле којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, и за које установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека уколико је то потребно.

Наведеним изменама прописује се следеће:

- назив члана „Деца са сметњама у развоју”, мења се и сада гласи: „Подршка деци из осетљивих друштвених група”;

- предшколска установа, уколико је то потребно, израђује и обезбеђује реализацију индивидуалног образовног програма 1, тзв. ИОП 1, који подразумева да установа прилагођава начина рада и услове у којима се изводи васпитно-образовни рад;

- у погледу броја деце са сметњама у развоју и инвалидитетом дефинисано је да у једној васпитној групи може бити двоје деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и да се у том случају број деце у васпитној групи, утврђен овим Законом, умањује за три по детету које остварује право на додатну подршку у васпитној групи уз план индивидуализације или индивидуални васпитно-образовни план;

- упис детета из осетљиве друштвене групе у развојну групу може се извршити само уз мишљење интерресорне комисије и уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника;

- у случају преласка детета у другу предшколску установу, односно основну школу, а у циљу успешног преласка и остваривања континуитета у васпитању и образовању, остварује се сарадња са установом у коју дете прелази и планирају се заједничке активности установа уз партнерство са родитељем, односно другим законским заступником детета.

Задачи васпитача и медицинске сестре-васпитача

У складу са одредбама ЗОСОВ-а доносе се нове одредбе којима се уређују задаци васпитача, медицинске сестре-васпитача и дефектолога васпитача.

Према наведеним новинама које су прописане чл. 19. Закона о изменама и допунама задатак васпитача, медицинске сестре-васпитача и дефектолога - васпитача јесте да својим компетенцијама осигуравају уважавање принципа предшколског васпитања и образовања, остваривање циљева предшколског васпитања и образовања, остваривање и унапређивање васпитно-образовног рада, неге и васпитно-образовног рада, односно осигуравање постизања циљева и принципа предшколског васпитања и образовања, у складу са ИОП-ом и програмом васпитно-образовног рада.

Образовање васпитача

Према одредбама чл. 20. Закона о изменама и допунама послове васпитача може да обавља лице које испуњава услове прописане ЗОСОВ-им и има одговарајуће образовање, и то:

1) са децом узраста од шест месеци до две године - лице које има средње образовање - медицинска сестра - васпитач, а са децом узраста од две до три године - лице које има средње образовање-медицинска сестра - васпитач и лице

које има одговарајуће више образовање, односно одговарајуће високо образовање на студијама првог степена (основне струковне студије или специјалистичке струковне студије), на којима је оспособљено за рад са децом јасленог узраста - васпитач;

2) са децом узраста од три године до поласка у школу - лице које има одговарајуће више образовање, односно одговарајуће високо образовање на студијама првог степена (основне струковне студије, основне академске студије или специјалистичке струковне студије) или на студијама другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије или мастер струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, по прописима који су уређивали високо образовање до 10. септембра 2005. године – васпитач, у складу са Законом.

Ове измене су извршене у циљу усклађивања са одредбама члана 140. ЗОСОВ-а, којим су уређени степен и врста образовања наставника, васпитача и стручних сарадника.

Задачи и образовање стручног сарадника и образовање сарадника

У циљу усклађивања са одредбама чл. 138. и 140. ЗОСОВ-а, којима су прописани задаци, односно образовање стручног сарадника, одредбама чл. 21. - 22. и чл. 24. Закона о изменама и допунама прописује да је:

- **затак стручног сарадника** је да својим компетенцијама осигура уважавање принципа и циљева предшколског васпитања и образовања; дасаветодавним радом и другим облицима рада доприноси унапређивању васпитно-образовног рада; пружа стручну подршку деци, родитељима, односно њиховим законским заступницима, васпитачима, директору по питањима од значаја за васпитање и образовање; остварује сарадњу са родитељима, односно другим законским заступницима, другим запосленима у установи, као и са представницима надлежних институција и различитих организација заступајући интерес деце и делатности у целини (чл. 21.);

- **образовање стручног сарадника** је стечено одговарајуће високо образовање на студијама другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије или мастер струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године по прописима који су уређивали високо образовање до 10. септембра 2005. године (чл. 22.);

- **образовање сарадника** који обављају послове:

- **унапређивања социјалне заштите** је стечено одговарајуће високо образовање на студијама другог степена - мастер академске студије, специјалистичке академске студије или мастер струковне студије, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године по прописима који су уређивали високо образовање до 10. септембра 2005. године;

- **унапређивања превентивно здравствене заштите** је стечено одговарајуће образовање на студијама првог степена - основне струковне студије, основне академске студије или специјалистичке струковне студије, односно на студијама у трајању од три године или вишим образовањем здравствене струке;

- **унапређивања, планирања и организације исхране** је стечено одговарајуће образовање на студијама првог степена - основне струковне студије или специјалистичке струковне студије, односно на студијама у трајању од три године или вишим образовањем здравствене струке;

- **неге и превентивне здравствене заштите** је стечено одговарајуће средње образовање здравствене струке.

Финансирање

У циљу усклађивања са одредбама члана 189. ЗОСОВ-а којима је прописано да јединица локалне самоуправе обезбеђује средства за остваривање делатности предшколских установа у висини до 80% од економске цене по детету, новим законским одредбама извршене су измене, односно брисане су одредбе чл. 50. Закона којима је била прописана висина учешћа родитеља, односно старатеља детета у обезбеђивању средстава за остваривање делатности предшколске установе, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе (20% од економске цене по детету).

Према новим одредбама чл. 26. Закона о изменама и допунама родитељ, односно други законски заступник детета учествује у обезбеђивању средстава за остваривање делатности предшколске установе, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе у складу са Законом, без утврђивања висине учешћа.

Осим тога, овим чланом речи „деца са сметњама у развоју” допуњене су речима „и инвалидетом”, те сходно томе, од обавезе финансирања дела економске цене за целодневни и полудневни боравак, изузимају се деца без родитељског старања, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом и деца из материјално угрожених породица.

Казнене одредбе

Казнене одредбе којима се уређује новчана казна за прекршаје су измењене у делу висине новчане казне за предшколску установу, односно школу која остварује припремни предшколски програм, која се повећава са 10.000,00 хиљада на 50.000,00 хиљада и у делу висине новчане казне за директора, односно одговорно лице предшколске установе, односно школе која остварује припремни предшколски програм, која је повећана са 500 динара на 25.000,00 динара и са 50.000,00 динара на 100.000,00 динара (чл. 27. Закона о изменама и допунама).

Прелазне и завршне одредбе

Подзаконски акти за спровођење Закона о изменама и допунама донеће се у року од две године од дана његовог ступања на снагу, а до њиховог доношења примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог Закона о изменама и допунама, ако нису у супротности са њим (чл. 28. Закона о изменама и допунама).

Терминолошка усклађеност

Посебно указујемо да је Законом о изменама и допунама, поред наведених измена и допуна, извршена и терминолошка усклађеност са одредбама новог ЗОСОВ-а, тако да су измењени термини: „старатељ” у „законског заступника”, термин „припремни” додаје се уз термин „предшколски програм”, па гласи „припремни предшколски програм”.

У Београду, јануар 2018. год.

аутор: Биљана Антић, дипл. правник